

Uchwała Nr XLV/962/2021
Rady Miasta Rzeszowa
z dnia 27 kwietnia 2021 r.

w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony
Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.) oraz art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 920) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.).

Rada Miasta Rzeszowa uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się do realizacji Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025, stanowiący załącznik do niniejszej Uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Rzeszowa.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Miasta Rzeszowa

Andrzej Dec

U Z A S A D N I E N I E

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie określa zadania własne gminy wynikające z art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.).

Program ma charakter długofalowy, a jego nadrzędnym celem jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, skuteczna pomoc dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz działania korekcyjno – edukacyjne dla sprawców przemocy w rodzinie.

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025 stanowi kontynuację działań podejmowanych w latach poprzednich i jest spójny z Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021.

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XLV/962/2021
Rady Miasta Rzeszowa
z dnia 27 kwietnia 2021 r.

**MIEJSKI PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2021-2025**

SPIS TREŚCI

WSTĘP	5
I. PODSTAWY PRAWNE	6
II. ZJAWISKO PRZEMOCY W RODZINIE – PODSTAWY TEORETYCZNE	6
2.1 Definicja i charakterystyka zjawiska przemocy	6
2.2 Przemoc z perspektywy prawnej	8
2.3 Skutki doświadczania przemocy w rodzinie	11
2.4 Interdyscyplinarność działań związanych z przemocą w rodzinie.....	11
III. SKALA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE	12
3.1 Diagnoza problemu przemocy w rodzinie na terenie miasta Rzeszowa.	12
3.2 Zasoby instytucjonalne.....	15
3.3 Lokalna analiza, dotycząca czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.....	18
3.4 Potrzeby w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.....	19
IV. BENEFICJENCI PROGRAMU.....	20
V. REALIZATORZY PROGRAMU	23
VI. MIEJSCE I CZAS REALIZACJI	23
VII. CELE MIEJSKIEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE	22
VIII. ZADANIA SZCZEGÓŁOWE W ZAKRESIE DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH, EDUKACYJNYCH, POMOCY TERAPEUTYCZNEJ I REHABILITACYJNEJ W SYTUACJI PRZEMOCY W RODZINIE	25
IX. MONITOROWANIE I SPRAWOZDAWCZOŚĆ	36
X. ŚRODKI FINANSOWE NA REALIZACJĘ PROGRAMU	36

WSTĘP

Opracowanie Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie to zadanie wynikające z art. 6 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Program jest spójny z założeniami Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021 oraz Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021 (kontynuacja WPPPwR na lata 2014-2020).

Nadrzędnym celem Programu jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, efektywna pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie oraz realizacja działań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie. Program szczegółowo definiuje zadania jakie wiążą się z profilaktyką, terapią oraz rehabilitacją osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Określa również działania związane z budowaniem i rozwojem lokalnej współpracy instytucjonalnej na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Dodatkowo Program definiuje zadania ukierunkowane na kształtowanie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie, doskonalenie kadr zajmujących się diagnozowaniem i pomocą osobom dotkniętym tym problemem oraz edukację i profilaktykę mieszkańców miasta Rzeszowa w zakresie przemocy w rodzinie.

W trakcie prac nad Programem zostały zidentyfikowane zasoby i potrzeby, słabe strony i mocne strony oraz szanse i zagrożenia w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie miasta Rzeszowa. Lokalna analiza czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, pozwoliła na wyznaczenie celów i zadań Programu adekwatnych do potrzeb mieszkańców Rzeszowa.

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie jest programem długofalowym, działania do realizacji wyznaczone są na lata 2021-2025. Coroczny monitoring wykonanych zadań z obszaru przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie umożliwi weryfikację tych zadań oraz w miarę potrzeb i sytuacji społecznej ich modyfikację.

I. PODSTAWY PRAWNE

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie został utworzony w oparciu o następujące akty prawne:

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218).
2. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przyjęty Uchwałą Nr 16 Rady Ministrów z dnia 1 lutego 2021 r. (M.P. z 2021 r. poz. 235).
3. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277).
4. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.).
5. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2020 r. poz. 713 z późn.zm).
6. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 920).

II. ZJAWISKO PRZEMOCY W RODZINIE – PODSTAWY TEORETYCZNE

2.1 Definicja i charakterystyka zjawiska przemocy

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, definiuje Przemoc jako: *„jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”*.

Osobami najbliższymi w świetle przepisów prawa są: małżonek, dzieci, rodzice, rodzeństwo, powinowaci, przysposobieni oraz ich małżonkowie, a także osoby wspólnie zamieszkujące i gospodarujące.

Charakterystyczne cechy przemocy w rodzinie:

- 1) **Intencjonalność** – to nakierowane na osobę krzywdzoną, działanie mające na celu jej kontrolowanie i podporządkowanie; zamierzone dążenie do osiągnięcia celu.

- 2) **Nierównowaga sił** – opiera się na władzy i kontroli, osoba stosująca przemoc wykorzystuje przewagę sił, uniemożliwia samoobronę.
- 3) **Wynika z działania człowieka** – działanie lub zaniechanie działań jest dokonywane przez jednego bądź kilku członków rodziny przeciwko pozostałym.
- 4) **Narusza prawa i dobra osobiste** – osoba stosująca przemoc, korzystając z przewagi siły fizycznej, ogranicza podstawowe potrzeby, których zaspokojenie jest niezbędne do prawidłowego funkcjonowania osoby krzywdzonej oraz narusza podstawowe prawa osoby krzywdzonej.
- 5) **Powoduje cierpienie i ból** – osoba stosująca przemoc naraża zdrowie i życie osoby krzywdzonej na poważne szkody fizyczne, emocjonalne, doświadczanie bólu i cierpienia.

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy:

- 1) **Przemoc fizyczna** – naruszanie nietykalności fizycznej, zdrowia i bezpieczeństwa ofiary poprzez np.: popychanie, szarpanie, bicie, kopanie, ciągnięcie za włosy, przypalanie papierosem, duszenie, krępowanie ruchów, itp.
- 2) **Przemoc psychiczna** – naruszanie godności osobistej osoby krzywdzonej, głównie w sferze psychicznej i emocjonalnej np.: obrażanie, krytykowanie, wyzywanie, czytanie osobistej korespondencji osoby krzywdzonej, grożenie, krzyczenie, szantażowanie, straszenie, obwinianie, oskarżanie, itp.
- 3) **Przemoc seksualna** – naruszanie intymności np.: zmuszanie osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, obmacywanie, gwałt, ocenianie sprawności seksualnej, wyglądu, nieliczenie się z życzeniami partnerki/partnera, itp.

W przypadku dzieci częściej używa się określenia dziecko wykorzystywane seksualnie. Oznacza to osobę małoletnią w wieku bezwzględnej ochrony (polskie prawo w Ustawie Kodeks Karny określa tak wiek poniżej 15 lat), którą osoba dojrzała seksualnie naraża na jakąkolwiek aktywność natury seksualnej. Intencją tych działań jest seksualne zaspokojenie osoby dorosłej. Oznacza to, że każdy kontakt o charakterze seksualnym osoby dorosłej z osobą poniżej 15 roku życia jest wykorzystaniem seksualnym, nawet, jeśli dziecko wyraziło zgodę na kontakt seksualny.

- 4) **Przemoc ekonomiczna** – naruszenie własności, to działanie mające na celu doprowadzenie do całkowitego uzależnienia finansowego osoby doświadczającej przemocy od osoby, która ją stosuje. Przemoc ekonomiczna to m.in. odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy, niezaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych członków rodziny, w tym niewywiązywanie się z obowiązków

alimentacyjnych, okradanie, zmuszanie do zaciągania kredytów bądź pożyczek wbrew woli osoby krzywdzonej.

- 5) **Zaniedbanie** – naruszanie obowiązku opieki ze strony osób bliskich, to zjawisko społeczne, które odnosi się w szczególności do relacji rodzic - dziecko. Charakteryzuje się niezaspokajaniem podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych dziecka oraz brakiem zapewnienia właściwej uwagi i troski rodzicielskiej. Ponadto prowadzi do uniemożliwiania dziecku prawidłowego rozwoju zdrowotnego, społecznego, intelektualnego i emocjonalnego. Zjawisko to może także obejmować relacje z innymi osobami zależnymi, np. niepełnosprawnymi, starszymi i ubezwłasnowolnionymi.

2.2 Przemoc z perspektywy prawnej

Polskie prawo ściga sprawców przestępstw przeciwko osobom bliskim zgodnie z zapisami Kodeksu Karnego:

- 1) znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny - art. 207 k.k. (ścigane z urzędu);
- 2) uderzenie człowieka lub naruszenie jego nietykalności cielesnej w inny sposób - art. 217 k.k. (ściganie przestępstwa odbywa się z oskarżenia prywatnego);
- 3) pozbawienie człowieka wolności - art. 189 k.k.;
- 4) grożenie innej osobie popełnieniem przestępstwa na jej szkodę lub szkodę osoby najbliższej, jeżeli groźba wzbudza w zagrożonym uzasadnioną obawę, że będzie spełniona - art. 190 k.k. (ścigane na wniosek pokrzywdzonego);
- 5) wzbudzanie u innej osoby uzasadnionego okolicznościami poczucia zagrożenia lub naruszenie jej prywatności poprzez uporczywe nękanie - art. 190a § 1 k.k. (ściganie na wniosek pokrzywdzonego);
- 6) stosowanie przemocy lub groźby bezprawnej, w celu zmuszenia innej osoby do określonego działania, zaniechania lub znoszenia określonego stanu - art. 191 k.k. (ścigane z urzędu);
- 7) utrwalanie wizerunku nagiej osoby lub osoby w trakcie czynności seksualnej, przez użycie wobec niej przemocy, groźby bezprawnej lub podstęp, albo rozpowszechnianie

- wizerunku nagiej osoby lub w trakcie czynności seksualnej bez jej zgody - art. 191a k.k. (ściganie na wniosek pokrzywdzonego);
- 8) doprowadzenie innej osoby do obcowania płciowego przemocą, groźbą bezprawną lub podstępem lub do poddania się innej czynności seksualnej albo wykonania takiej czynności - art. 197 k.k. (ścigane z urzędu);
 - 9) spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu w postaci: utraty wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia bądź spowodowanie innego ciężkiego kalectwa, ciężkiej choroby nieuleczalnej lub długotrwałej, choroby realnie zagrażającej życiu, trwałej choroby psychicznej, całkowitej lub znacznej trwałej niezdolności do pracy w zawodzie lub trwałego, istotnego zeszpecenia lub zniekształcenia ciała - art. 156 k.k. (ścigane z urzędu);
 - 10) spowodowanie naruszenia czynności narządu ciała lub rozstroju zdrowia, w wyniku którego pokrzywdzonym jest osoba najbliższa - art. 157 § 1 i 2 k.k. (ścigane z urzędu);
 - 11) uporczywe uchylanie się od wykonania ciążącego z mocy ustawy lub orzeczenia sądowego obowiązku opieki przez nielożenie na utrzymanie osoby najbliższej lub innej osoby i przez to narażanie jej na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych (uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego) - art. 209 k.k. (ścigane na wniosek pokrzywdzonego, organu pomocy społecznej lub innego właściwego organu podejmującego działania wobec dłużnika alimentacyjnego);
 - 12) kradzież lub kradzież z włamaniem na szkodę osoby najbliższej - art. 278 k.k. i art. 279 k.k. (ścigane na wniosek pokrzywdzonego);
 - 13) niszczenie, uszkodzanie cudzej rzeczy lub czynienie jej niezdatną do użytku - art. 288 k.k. (ścigane na wniosek pokrzywdzonego);
 - 14) porzucenie wbrew obowiązkowi troszczenia się o małoletniego poniżej lat 15 albo o osobę nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny - art. 210 k.k. (ścigane z urzędu);
 - 15) uprowadzenie lub zatrzymanie małoletniego poniżej lat 15 albo osoby nieporadnej ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, wbrew woli osoby powołanej do opieki lub nadzoru - art. 211 k.k. (ścigane z urzędu) ;
 - 16) obcowanie płciowe z małoletnim poniżej lat 15 lub dopuszczenie się wobec takiej osoby innej czynności seksualnej lub doprowadzenie jej do poddania się takim czynnościom albo do ich wykonania - art. 200 k.k. (ścigane z urzędu);

- 17) rozpijanie małoletniego, przez dostarczanie mu napoju alkoholowego, ułatwianie jego spożycia lub nakłanianie go do spożycia takiego napoju - art. 208 k.k. (ścigane z urzędu);
- 18) narażenie na niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu oraz uchylanie się od obowiązku opieki nad osobą narażoną na ww. niebezpieczeństwo - art. 160 k.k. (ścigane z urzędu; Jeżeli sprawca działa nieumyślnie ściganie odbywa się na wniosek pokrzywdzonego).

2.3 Skutki doświadczania przemocy w rodzinie

Doświadczanie przemocy w rodzinie niesie ze sobą wiele skutków dla osób krzywdzonych i świadków przemocy. Najbardziej poważną konsekwencją doświadczania przemocy jest ryzyko utraty życia i zdrowia. Osoby krzywdzone mogą doznać urazów fizycznych, i trwałego kalectwa. Skutkiem przemocy mogą być również zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego, uzależnienie od substancji psychoaktywnych, trudności w funkcjonowaniu w różnych rolach społecznych, długotrwałe konsekwencje w postaci złożonego zespołu stresu pourazowego, trwałych zmian w osobowości osób krzywdzonych.

Na uwagę zasługuje fakt, że dzieci, które doświadczają przemocy lub będąc świadkami przemocy w rodzinie, w której jeden z rodziców stosuje przemoc wobec drugiego rodzica, nie mają zaspokojonych podstawowych potrzeb psychologicznych oraz bezpiecznego środowiska do prawidłowego rozwoju emocjonalnego, intelektualnego i fizycznego. Powyższa sytuacja sprawia, że często występują u nich między innymi: zaburzenia emocjonalne, depresje, zaburzenia zachowania. Również dorośli, którzy jako dzieci doświadczyli przemocy w rodzinie, często mają trudności z funkcjonowaniem psychicznym i pełnieniu ról społecznych.

2.4 Interdyscyplinarność działań związanych z przemocą w rodzinie

Przemoc dotyka wielu aspektów funkcjonowania osoby krzywdzonej, a warunkiem skutecznej pomocy jest interdyscyplinarność działań zmierzających do jej zatrzymania. Instytucje powołane prawem do przeciwdziałania przemocy w rodzinie to:

- a) Policja;
- b) Prokuratura;
- c) Sąd;
- d) Pomoc społeczna;
- e) Ochrona zdrowia;
- f) Oświata;
- g) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- h) Organizacje pozarządowe.

Działania określone w Programie mają na celu usprawnienie współpracy pomiędzy wszystkimi instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a także zakładają szkolenia specjalistów, tak by podnosić skuteczność realizowanych przez nich zadań w zakresie pomocy osobom dotkniętym przemocą.

III. SKALA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE

3.1 Diagnoza problemu przemocy w rodzinie na terenie miasta Rzeszowa.

Z danych diagnostycznych wynikających z ostatnich, ogólnopolskich badań dotyczących diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie z 2014 roku, zleconych przez MPiPS wynika, że przemocy doświadcza 2,5% Polaków, z czego 56,3% doświadczało przemocy psychicznej, 24,3% przemocy fizycznej, 18,3% przemocy ekonomicznej, a 1,1% doświadczało przemocy seksualnej. Odnosząc wyniki badań bezpośrednio do liczby ludności Miasta Rzeszowa równej 196 208 mieszkańców (dane GUS, stan na dzień 31 grudnia 2019 roku), można wnioskować, że przemocy w rodzinie doświadcza około 4,9 tysiąca osób, z czego: ponad 2.7 tysiąca osób doświadcza przemocy psychicznej, ponad tysiąc sto osób doświadcza przemocy fizycznej, około 900 osób przemocy ekonomicznej, a ponad 50 osób przemocy seksualnej. Zestawiając powyższe dane do liczby interwencji i zgłoszonych przypadków przemocy w rodzinie na terenie Miasta Rzeszowa, przedstawionych poniżej, można wnioskować, że istnieje bardzo duży odsetek przemocy ukrytej.

Liczba interwencji domowych w Rzeszowie wg danych Komendy Miejskiej Policji wygląda następująco:

- w 2016 roku dokonano 1901 interwencji;
- w 2017 roku dokonano 2301 interwencji;
- w 2018 roku dokonano 2832 interwencji;
- w 2019 roku dokonano 2944 interwencji;
- w pierwszej połowie 2020 roku dokonano 1508 interwencji.

Według danych uzyskanych z Sądu Rejonowego w Rzeszowie, kuratelą Sądową w związku z wyrokiem za stosowanie przemocy w rodzinie objętych zostało:

- w 2016 roku 49 osób z artykułu 207 kk, z czego 17 osób objętych zostało obowiązkiem uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych oraz 32 osoby nie zostały objęte obowiązkiem uczestnictwa w zajęciach korekcyjno-edukacyjnych;
- w 2017 roku 26 osób z artykułu 207 kk, z czego 14 osób objętych zostało obowiązkiem uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych oraz 12 osób nie zostało objętych obowiązkiem uczestnictwa w zajęciach korekcyjno-edukacyjnych;

- w 2018 roku 27 osób z artykułu 207 kk, z czego 13 osób objętych zostało obowiązkiem uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych oraz 14 osób nie zostało objętych obowiązkiem uczestnictwa w zajęciach korekcyjno-edukacyjnych;
- w 2019 roku 40 osób z artykułu 207 kk, z czego 30 osób objętych zostało obowiązkiem uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych oraz 10 osób nie zostało objętych obowiązkiem uczestnictwa w zajęciach korekcyjno-edukacyjnych;
- w pierwszej połowie 2020 roku 7 osób z art. 207 kk., z czego 6 osób zostało objętych obowiązkiem uczestnictwa w zajęciach korekcyjno-edukacyjnych oraz 1 osoba nie została objęta obowiązkiem uczestnictwa w zajęciach korekcyjno-edukacyjnych;

W ramach działalności SP ZOZ Centrum Leczenia Uzależnień udzielono następujących form pomocy dla osób doświadczających przemocy w rodzinie:

- w 2018 roku 815 świadczeń psychoterapii indywidualnej i 76 świadczeń psychoterapii grupowej dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, przeprowadzono także 8 diagnoz i psychoterapii dzieci wykorzystywanych seksualnie;
- w 2019 roku 818 świadczeń psychoterapii indywidualnej i 55 świadczeń psychoterapii grupowej dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, przeprowadzono także 10 diagnoz i psychoterapii dzieci wykorzystywanych seksualnie;
- w pierwszej połowie 2020 roku 302 świadczenia psychoterapii indywidualnej dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.

W ramach działań realizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzeszowie zrealizowano następujące działania na rzecz rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie:

- w 2016 roku udzielono poradnictwa specjalistycznego dla członków 907 rodzin oraz wsparcia w ramach interwencji kryzysowej dla członków 24 rodzin. Udzielono schronienia w pokojach interwencyjnych dla 19 osób doświadczających przemocy w rodzinie;
- w 2017 roku udzielono poradnictwa specjalistycznego dla członków 488 rodzin oraz wsparcia w ramach interwencji kryzysowej dla członków 8 rodzin. Udzielono schronienia w pokojach interwencyjnych dla 13 osób doświadczających przemocy w rodzinie;
- w 2018 roku udzielono poradnictwa specjalistycznego dla członków 868 rodzin oraz wsparcia w ramach interwencji kryzysowej dla członków 31 rodzin. Udzielono schronienia w pokojach interwencyjnych dla 13 osób doświadczających przemocy w rodzinie;
- w 2019 roku udzielono poradnictwa specjalistycznego dla członków 883 rodzin oraz wsparcia w ramach interwencji kryzysowej dla członków 21 rodzin. Udzielono schronienia w pokojach interwencyjnych dla 19 osób doświadczających przemocy w rodzinie;

- w pierwszej połowie 2020 roku udzielono poradnictwa specjalistycznego dla członków 520 rodzin oraz wsparcia w ramach interwencji kryzysowej dla członków 12 rodzin. Udzielono schronienia w pokojach interwencyjnych dla 6 osób doświadczających przemocy w rodzinie.

W 2011 roku Prezydent Miasta Rzeszowa powołał Miejski Zespół Interdyscyplinarny w którego skład od czerwca 2020 roku wchodzi 41 przedstawicieli instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W 2016 roku odbyło się 11 spotkań Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego, podczas których omawiano sytuację występowania przemocy w 362 rodzinach na podstawie 253 zgłoszeń „Niebieskich Kart” (w tym zgłoszenia „Niebieskie Karty” w 124 przypadkach pochodziły z Policji, w 87 z MOPS, w 4 z MKRPA, w 6 z jednostek oświaty i w 18 z jednostek ochrony zdrowia). Powołano 229 Grup Roboczych w celu indywidualnej pracy z rodzinami na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W 2017 roku odbyło się 11 spotkań Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego, podczas których omawiano sytuację występowania przemocy w 372 rodzinach na podstawie 380 zgłoszeń „Niebieskich Kart” (w tym zgłoszenia „Niebieskie Karty” w 254 przypadkach pochodziły z Policji, w 91 z MOPS, w 3 z MKRPA, w 25 z jednostek oświaty i w 7 z jednostek ochrony zdrowia). Powołano 266 Grup Roboczych w celu indywidualnej pracy z rodzinami na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W 2018 roku odbyło się 11 spotkań Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego, podczas których omawiano sytuację występowania przemocy w 464 rodzinach na podstawie 535 zgłoszeń „Niebieskich Kart” (w tym zgłoszenia „Niebieskie Karty” w 299 przypadkach pochodziły z Policji, w 194 z MOPS, w 6 z MKRPA, w 18 z jednostek oświaty i w 18 z jednostek ochrony zdrowia). Powołano 300 Grup Roboczych w celu indywidualnej pracy z rodzinami na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W 2019 roku odbyło się 11 spotkań MZI, podczas których omawiano sytuację występowania przemocy w 458 rodzinach na podstawie 461 zgłoszeń „Niebieskich Kart” (w tym zgłoszenia „Niebieskie Karty” w 288 przypadkach pochodziły z Policji, w 143 z MOPS, w 3 z MKRPA, w 17 z jednostek oświaty i w 10 z jednostek ochrony zdrowia). Powołano 288 Grup Roboczych w celu indywidualnej pracy z rodzinami na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W pierwszej połowie 2020 roku odbyło się 4 spotkań MZI, podczas których omawiano sytuację występowania przemocy na podstawie 154 zgłoszeń „Niebieskich Kart” Powołano 81 Grup Roboczych w celu indywidualnej pracy z rodzinami na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W latach 2016 – 2017 MOPS realizował program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy w 3 edycjach prowadzonych w Rzeszowie dla sprawców przemocy przebywających na wolności.

3.2 Zasoby instytucjonalne

Na terenie Rzeszowa działają instytucje zajmujące się bezpośrednio przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Jagiellońska 26

- 1) Schronienie dla ofiar przemocy w rodzinie – Ośrodek Poradnictwa Specjalistycznego i Interwencji Kryzysowej, ul. Skubisza 4.
- 2) Pomoc psychologiczna i prawna dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.
- 3) Programy korekcyjno – edukacyjne dla sprawców przemocy.
- 4) Obsługa administracyjna Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego.
- 5) Działalność informacyjna z zakresu przemocy w rodzinie.
- 6) Zespół Pracowników Socjalnych do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

SP ZOZ Centrum Leczenia Uzależnień w Rzeszowie, ul. Kochanowskiego 17

- 1) Profilaktyka przemocy w rodzinie.
- 2) Diagnoza i psychoterapia indywidualna i grupowa osób doświadczających przemocy w rodzinie.
- 3) Rehabilitacja psychologiczna (pogłębiona psychoterapia dla osób po traumie przemocy domowej) osób po doświadczeniu przemocy w rodzinie.
- 4) Rozwój seksualności dziecka, profilaktyka przemocy seksualnej, zajęcia warsztatowe dla nauczycieli i rodziców.
- 5) Diagnoza, wsparcie psychologiczne i psychoterapia dziecka wykorzystywanego seksualnie oraz jego rodziny.
- 6) Prowadzenie działalności informacyjnej, edukacyjnej w zakresie przemocy w rodzinie.
- 7) Prowadzenie działań psychoedukacyjnych i szkoleń dla rodziców, pedagogów, psychologów szkolnych, policji, służb społecznych i sądowych w zakresie przemocy w rodzinie.
- 8) Profilaktyka przemocy w grupie rówieśniczej, zajęcia dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych.
- 9) Obsługa Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w zakresie przyjmowania zgłoszeń i przeprowadzania rozmów motywujących w sprawach o leczenie

odwykowe, a także wczesna diagnoza problemów przemocy w rodzinie i motywowanie do psychoterapii osoby doświadczającej przemocy w rodzinie.

Komenda Miejska Policji w Rzeszowie, ul. Jagiellońska 13

- 1) Komisariat Policji I, ul. Rejtana 34.
- 2) Komisariat Policji II, ul. Obrońców Poczty Gdańskiej 14.
- 3) Komisariat Policji Rzeszów Śródmieście, ul. Jagiellońska 13 (rewir dzielnicowych KPRS Plac Dworcowy 1).

Prokuratura Rejonowa w Rzeszowie:

- 1) Prokuratura Rejonowa w Rzeszowie, ul. Lisa Kuli 20.
- 2) Prokuratura Rejonowa dla Miasta Rzeszów, ul. Hetmańska 45D.

Sąd Rejonowy w Rzeszowie

- 1) Sąd Rejonowy – III Wydział Rodzinny i Nieletnich Rzeszów, ul. Kustronia 4.
- 2) Sąd Rejonowy - II Wydział Karny, Rzeszów, ul. Kustronia 4.
- 3) Sąd Okręgowy – II Wydział Karny, Rzeszów, Plac Śreniawitów 3.

Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rzeszowie, ul. Kochanowskiego 17

- 1) Przyjmowanie wniosków na leczenie osób uzależnionych od alkoholu, wskazanych w procedurze „Niebieska Karta” jako osoby, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie.
- 2) Motywowanie do zaprzestania nadużywania alkoholu oraz zmiany zachowania.
- 3) Wczesne rozpoznawanie przemocy w rodzinie i realizacja procedury „Niebieska Karta”.

Organizacje pozarządowe zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie

- 1) Działalność edukacyjna/informacyjna.
- 2) Prowadzenie punktów konsultacyjnych dla osób krzywdzonych.
- 3) Prowadzenie świetlic socjoterapeutycznych dla dzieci z rodzin krzywdzonych i świadków przemocy.
- 4) Prowadzenie punktów dla osób pokrzywdzonych przestępstwem.

Placówki oświatowe

- 1) Wczesne rozpoznawanie przemocy w rodzinie wobec dzieci.
- 2) Działalność edukacyjna i profilaktyczna z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- 3) Wczesna interwencja w sytuacji przemocy w rodzinie.

Placówki służby zdrowia

- 1) Pomoc medyczna dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.

- 2) Diagnoza osób doświadczających przemocy.
- 3) Motywowanie do korzystania z profesjonalnej pomocy psychologicznej.
- 4) Wydawanie zaświadczeń lekarskich w sytuacji przemocy fizycznej.

3.3 Lokalna analiza, dotycząca czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie

Czynniki sprzyjające skutecznej pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	Czynniki utrudniające skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie
1. Czynniki związane z obowiązującymi przepisami krajowymi i lokalnymi	
1) Wprowadzenie interdyscyplinarności w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w ramach procedury „Niebieska Karta”. 2) Dobre rozwiązania prawne dotyczące m.in. możliwości odseparowania osób stosujących przemoc od osób doświadczających przemocy. 3) Przyjęty do realizacji Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. 4) Możliwość złożenia zawiadomienia o ściganiu sprawcy przemocy z art. 207. 5) Programy samorządowe dotyczące przemocy w rodzinie adekwatne do lokalnych potrzeb. 6) Kierowanie osób wskazanych w procedurze „Niebieska Karta” jako osoby, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie do udziału w zajęciach korekcyjno - edukacyjnych. 7) Obowiązek zakładania „Niebieskiej Karty” bez zgody osoby krzywdzonej. 8) Ratyfikowanie Konwencji Rady Europy w sprawie zapobiegania i zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej. 9) Możliwość zakładania „Niebieskich Kart” przez Członka Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ramach realizacji procedury zobowiązania osób zgłoszonych do leczenia odwykowego.	1) Przewlekłość postępowań w zakresie stosowania i orzekania: a) zakazu zbliżania się do ofiary; b) dozoru i nadzoru kuratora; c) nakazu opuszczenia lokalu przez osobę stosującą przemoc. 2) Występujące sytuacje umarzania postępowań karnych dotyczących przemocy w rodzinie. Mała liczba wyroków skazujących osoby stosujące przemoc. 3) Wykorzystywanie procedury „Niebieskiej Karty” w konfliktach okołorozwodowych. 4) Wydłużone terminy oczekiwania na przymusowe leczenie odwykowe lub psychiatryczne. 5) Brak informacji zwrotnej z Sądu o etapie prowadzonych postępowań w sprawach rodzinnych. 6) Brak rozwiązań prawnych umożliwiających podjęcie skutecznych działań, w przypadku braku współpracy osoby stosującej przemoc z instytucjami interwencyjnymi. 7) Różnorodność interpretacji przepisów przez instytucje pomocowe wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. 8) Brak unormowania prawnego co do zasad współpracy pomiędzy ościennymi gminami w zakresie przeciwdziałania przemocy. 9) Ograniczony czas pobytu osoby doświadczającej przemocy w rodzinie w pokoju interwencyjnym MOPS.

2. Czynniki związane z działalnością instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	
1) Współpraca interdyscyplinarna instytucji na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 2) Rozwój infrastruktury instytucji rządowych, samorządowych i pozarządowych udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą. 3) Dostępność do służb MOPS, Policji, służby zdrowia i innych służb. 4) Dostępność do poradnictwa psychologicznego, prawnego oraz możliwość skorzystania ze schronienia. 5) Rozpowszechnianie informacji i edukacja w zakresie możliwości i form udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie. 6) Zwiększenie możliwości pozyskania środków zewnętrznych na finansowanie działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 7) Możliwość całodobowej interwencji ze strony Policji. 8) Wprowadzenie narzędzi szacowania ryzyka zagrożenia życia i zdrowia ułatwiających policjantom podjęcie decyzji o zatrzymaniu sprawcy przemocy. 9) Wyspecjalizowana kadra systematycznie podnosząca kwalifikacje. 10) Dostępność programów korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	1) Niska świadomość społeczna dotycząca możliwości zapewnienia bezpieczeństwa ofiarom przemocy. 2) Trudności w efektywnej współpracy służb wynikające z różnic w filozofii pomagania. 3) Trudności w zakresie komunikacji z osobami doświadczającymi przemocy oraz sprawcami przemocy w zakresie skutecznej współpracy na rzecz zmiany sytuacji w rodzinie. 4) Niska motywacja przedstawicieli niektórych służb do podnoszenia kwalifikacji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 5) Przeciążenie pracą i zagrożenie wypaleniem zawodowym pracowników instytucji pomocowych. 6) Przenoszenie odpowiedzialności za podjęcie działań w sytuacji przemocy w rodzinie na inne podmioty przez niektóre instytucje zobowiązane do interwencji. 7) Niski odsetek zgłaszanych sprawców przemocy do Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych lub/i na oddziaływania korekcyjno - edukacyjne. 8) Ograniczone możliwości wspólnej interwencji przedstawicieli niepolicyjnych służb po godzinach urzędowania instytucji. 9) Brak specjalistycznych ośrodków nakierowanych na pracę ze sprawcami przemocy. 10) Niska wiedza o ofercie pomocy psychologicznej dla osób doświadczających przemocy, świadków oraz sprawców przemocy, zarówno wśród instytucji pomocowych, jak i społeczeństwa lokalnego.

3. Inne czynniki lokalne

1) Działalność lokalnych stowarzyszeń, wolontariat.	1) Zróżnicowane zaangażowanie instytucji w zakładanie „Niebieskiej Karty”.
2) Popularyzacja wiedzy na temat zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z tym problemem wśród dzieci, młodzieży i osób dorosłych.	2) Mała wiedza społeczeństwa na temat możliwości pomocy ofiarom przemocy.
3) Wspieranie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież, promujących zachowania bez agresji.	3) Niechęć świadków przemocy do wtrącania się w sprawy rodziny.
	4) Funkcjonujące schematy myślowe i normy obyczajowe sprzyjające zachowaniom przemocowym.

3.4 Potrzeby w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

- 1) Pozyskiwanie środków finansowych na szkolenia dla służb działających na rzecz rodziny w zakresie prowadzenia procedury „Niebieska Karta” oraz podejmowania działań na rzecz osób doznających przemocy, jak również osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie.
- 2) Superwizja dla wszystkich osób działających bezpośrednio z osobami wskazanymi w procedurze „Niebieska Karta” jako osoby, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie.
- 3) Superwizja dla wszystkich osób działających bezpośrednio z osobami wskazanymi w procedurze „Niebieska Karta” jako osoby, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie.
- 4) Ujednolicenie standardów pomagania w obszarze przemocy.
- 5) Przekazywanie informacji przez poszczególnych członków MZI o ich możliwościach działania oraz stworzenie wspólnego katalogu form wsparcia dla ofiar przemocy.
- 6) Opracowanie broszury informacyjnej z uwzględnieniem danych teleadresowych na temat możliwości uzyskania wsparcia na terenie miasta Rzeszowa.
- 7) Uzupełnianie informacji we wnioskach składanych przez instytucje pomocowe do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o zastosowanie leczenia odwykowego, o ewentualnej przemocy jaką może ta osoba stosować wobec innych.
- 8) Kampania informacyjna w placówkach oświatowych i ochrony zdrowia oraz innych instytucjach użyteczności publicznej, mająca na celu zwiększenie świadomości w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i obowiązków instytucji wynikających z aktualnych przepisów prawnych.
- 9) Zapewnienie puli środków finansowych przeznaczonych na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
- 10) Promowanie nieagresywnych zachowań w mediach /prasa, radio, telewizja, internet/.

IV. BENEFICJENCI PROGRAMU

Cele i działania zaplanowane do realizacji w ramach niniejszego Programu mają służyć poprawie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą, jak i ochronie rodzin zagrożonych przemocą. W celu efektywnego zapobiegania zjawisku przemocy w rodzinie oraz minimalizowania zachowań przemocowych, niezbędne jest stworzenie spójnego i wielopoziomowego systemu pomocy osobom uwięzionym w przemoc, systemu opartego o aktywizację i rozwój zasobów lokalnych, zwłaszcza interdyscyplinarnych form pomocy specjalistów posiadających wysoki poziom kwalifikacji i umiejętności. Program kierowany jest zarówno do osób pomagających jak i do samych rodzin.

Odbiorcami działań wskazanych w programie są:

- 1) osoby dotknięte przemocą, w tym:
 - a) dzieci;
 - b) współmałżonkowie lub partnerzy w związkach nieformalnych;
 - c) osoby starsze;
 - d) osoby niepełnosprawne.
- 2) osoby stosujące przemoc w rodzinie;
- 3) świadkowie przemocy w rodzinie;
- 4) przedstawiciele instytucji, organizacji i służb zaangażowanych w udzielanie pomocy osobom wymienionym w punktach 1-3;
- 5) społeczność lokalna.

V. REALIZATORZY PROGRAMU

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021- 2025 będzie realizowany przez instytucje i organizacje zobligowane do działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- 1) Urząd Miasta Rzeszowa;
- 2) Miejski Zespół Interdyscyplinarny;
- 3) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzeszowie;
- 4) SP ZOZ Centrum Leczenia Uzależnień w Rzeszowie;
- 5) Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- 6) Sąd Rejonowy w Rzeszowie;
- 7) Prokuraturę Rejonową w Rzeszowie;
- 8) Komendę Miejską Policji w Rzeszowie;
- 9) Placówki oświatowe, w tym Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną nr 2 w Rzeszowie;
- 10) Placówki ochrony zdrowia;
- 11) Organizacje pozarządowe;

VI. MIEJSCE I CZAS REALIZACJI

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021– 2025 będzie realizowany na terenie miasta Rzeszowa. Wdrażanie Programu rozpocznie się po jego uchwaleniu przez Radę Miasta Rzeszowa i będzie kontynuowane do 2025 roku. Zadania zaplanowane do realizacji w ramach Programu będą wdrażane w formie ciągłej.

VII. CELE MIEJSKIEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE

Cele określone w Programie są zgodne z celami określonymi w Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na rok 2021.

Cel główny:

Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Rzeszowie.

Cele szczegółowe:

- I. Podniesienie świadomości społecznej i zintensyfikowanie działań profilaktycznych i interdyscyplinarnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- II. Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
- III. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.
- IV. Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji oraz innych podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług

VIII. ZADANIA SZCZEGÓŁOWE W ZAKRESIE DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH, EDUKACYJNYCH, POMOCY TERAPEUTYCZNEJ I REHABILITACYJNEJ W SYTUACJI PRZEMOCY W RODZINIE

I. Podniesienie świadomości społecznej i zintensyfikowanie działań profilaktycznych i interdyscyplinarnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.		
Kierunek działań: 1. Poszerzenie wiedzy ogółu społeczeństwa, w tym zainteresowanych służb na temat zjawiska przemocy w rodzinie		
Rodzaje działań	Realizatorzy	Wskaźniki
1) Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie w Rzeszowie w tym ustalenie odsetka populacji rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie: a) Analiza zjawiska na podstawie monitoringu i ewaluacji Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dotyczących działań podejmowanych w zakresie przeciwdziałania przemocy przez instytucje działające na terenie Miasta Rzeszowa.	MZI Wydział Edukacji SP ZOZ CLU PPP nr 2 MOPS Policja	- opracowana diagnoza przez realizatorów Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie ;
Kierunek działań: 2. Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie; zmiana postrzegania przez społeczeństwo problemu przemocy w rodzinie		
Rodzaje działań	Realizatorzy	Wskaźniki
1) Prowadzenie kampanii społecznych, w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie: a) Współpraca z mediami. b) Akcje plakatowe i ulotki. c) Informacje na stronach instytucji publicznych, wydania internetowe gazet lokalnych, media społecznościowe. d) Włączenie się instytucji działających na terenie Miasta Rzeszowa do kampanii ogólnopolskich w zakresie przeciwdziałania przemocy. e) Organizowanie w instytucjach publicznych dni otwartych mających na celu przybliżenie wiedzy na temat zjawiska przemocy.	Wszyscy realizatorzy Programu	- liczba kampanii społecznych; - liczba artykułów prasowych, audycji radiowych i telewizyjnych;

Kierunek Działań: 3. Poprawa jakości systemu działań profilaktycznych		
Rodzaje działań	Realizatorzy	Wskaźniki
1) Opracowanie i realizacja szkoleń profilaktycznych mających na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie: a) Programy szkoleń dla rodziców i opiekunów prawnych. b) Programy szkoleń dla pielęgniarek i położnych środowiskowych z zakresu rozpoznawania czynników ryzyka wystąpienia przemocy w rodzinie i reagowania na przemoc w rodzinie. c) Programy szkoleń dla pielęgniarek środowiskowych i położnych środowiskowych obejmujące zakres tematyczny: ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie; realizacja procedury „Niebieska Karta”. d) Programy szkoleń dla pedagogów szkolnych, nauczycieli, wychowawców i pracowników poradni psychologiczno - pedagogicznej w zakresie komunikacji z rodzicami w kontekście przeciwdziałania przemocy wobec dzieci.	SP ZOZ CLU MOPS MKRPA PPP nr 2	- liczba opracowanych szkoleń; - liczba zrealizowanych szkoleń; - liczba uczestników;
2) Prowadzenie poradnictwa, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych, alternatywnych wobec stosowania przemocy, metod i kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie: a) Poradnictwo specjalistyczne. b) Szkolenia dla rodziców i opiekunów.	Wydział Edukacji SP ZOZ CLU PPP nr 2 MOPS Policja	- liczba placówek prowadzących poradnictwo w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie; - liczba zrealizowanych szkoleń; - liczba osób korzystających z poradnictwa;
3) Współpraca podmiotów zaangażowanych w Realizację Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie a) Współpraca MZI z podmiotami realizującymi działania Programu w zakresie opracowania raportów z monitoringu i ewaluacji MPPPwRiOchOPwR.	Wszyscy realizatorzy Programu	- liczba raportów;

II. Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Kierunek działań:

- 1. Rozwój infrastruktury instytucji rządowych i samorządowych, a także podmiotów oraz organizacji pozarządowych udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie oraz wypracowanie zasad**

Rodzaje działań:	Realizatorzy	Wskaźniki
1) Funkcjonowanie Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego.	MZI	- liczba posiedzeń MZI; - liczba utworzonych grup roboczych; - liczba osób/rodzin objętych pomocą MZI;
2) Rozbudowa sieci i poszerzanie oferty placówek wspierających i udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie: a) Dostosowanie oferty instytucji do potrzeb lokalnych w zakresie przeciwdziałania przemocy. b) Wyposażenie instytucji działających w zakresie przeciwdziałania przemocy w narzędzia pracy i materiały niezbędne do codziennego funkcjonowania. c) Rozwój kadrowy instytucji pomocowych.	Urząd Miasta Wydział Zdrowia Wydział Edukacji MOPS Policja Prokuratura Sądy SP ZOZ CLU MKRPA PPP nr 2 Organizacje pozarządowe	- liczba osób korzystających z oferty placówek wspierających i udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie;
3) Nawiązywanie i wzmacnianie współpracy pomiędzy instytucjami samorządowymi oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie: a) Realizacja wspólnych inicjatyw z organizacjami pozarządowymi. b) Udział przedstawicieli organizacji pozarządowych w pracach Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego oraz w podejmowanych przez Zespół inicjatywach.	Urząd Miasta Wydział Zdrowia Wydział Edukacji MOPS Organizacje pozarządowe	- liczba zleczanych lub wspólnie realizowanych przedsięwzięć; - liczba posiedzeń i inicjatyw MZI z udziałem przedstawicieli organizacji pozarządowych;

Kierunek działań: 2. Upowszechnianie informacji i edukacja w zakresie możliwości i form udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie		
Rodzaje działań:	Realizatorzy	Wskaźniki
1) Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania m.in. pomocy: medycznej, psychologicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej: a) Prowadzenie poradnictwa w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy. b) Dystrybucja materiałów informacyjnych i edukacyjnych.	Wszyscy realizatorzy Programu	- liczba przekazanych formularzy NK B; - liczba opracowanych i upowszechnianych materiałów informacyjnych; liczba lokalnych kampanii społecznych;
2) Opracowanie i realizacja zajęć edukacyjnych kierowanych do osób dotkniętych przemocą w rodzinie w zakresie podstaw prawnych i zagadnień psychologicznych dotyczących reakcji na przemoc w rodzinie: a) Poradnictwo prawne. b) Poradnictwo psychologiczne i rodzinne. c) Poradnictwo grupowe.	Urząd Miasta Wydział Zdrowia Wydział Edukacji MOPS Policja Prokuratura Sądy SP ZOZ CLU MKRPA PPP nr 2 Organizacje pozarządowe	- liczba porad grupowych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie; - liczba osób korzystających z poradnictwa indywidualnego;

Kierunek działań: 3. Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie		
Rodzaje działań	Realizatorzy	Wskaźniki
1) Realizowanie przez instytucje publiczne zajmujące się pomocą osobom dotkniętym przemocą w rodzinie pomocy w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego: a) Poradnictwo prawne. b) Poradnictwo psychologiczne, rodzinne i terapia. c) Praca socjalna w ramach działań statutowych MOPS.	Urząd Miasta Wydział Zdrowia Wydział Edukacji MOPS Policja Prokuratura Sądy SP ZOZ CLU MKRPA PPP nr 2 Organizacje pozarządowe	- liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego w danej instytucji;
2) Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc całodobowych w ośrodkach wsparcia oraz w ośrodkach interwencji kryzysowej: a) Prowadzenie pokoi interwencyjnych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej - Ośrodku Poradnictwa Specjalistycznego i Interwencji Kryzysowej.	MOPS	- liczba miejsc w OPSiIK; - liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, które skorzystały z miejsc w OPSiIK;
3) Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie całodobowych miejsc w specjalistycznych ośrodkach wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie: a) Umożliwienie skorzystania ze schronienia w Specjalistycznych Ośrodkach Wsparcia osobom, które nie chcą lub nie mogą korzystać ze wsparcia na terenie Gminy Miasta Rzeszów.	Wszystkie podmioty	- liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, które skorzystały z miejsc w specjalistycznych ośrodkach wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;

4) Zapewnianie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie: a) Współpraca policji, służby zdrowia z pracownikami socjalnymi MOPS w zakresie zagwarantowania bezpieczeństwa dzieciom w związku z wykonywaniem czynności z zastosowaniem art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. b) Wzmocnienie współpracy w zakresie wykonywanych czynności pomiędzy pracownikami socjalnymi, policją, a Sądem, w szczególności poprzez przepływ informacji pomiędzy odpowiednimi służbami. c) Podejmowanie współpracy służb w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu minimalizowania konieczności stosowania art. 12 a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.	MOPS Policja Ochrona zdrowia Sąd	- liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny, w sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie
5) Wzmacnianie ochrony osób dotkniętych przemocą w rodzinie w toku postępowania karnego poprzez przesłuchiwanie dzieci w przyjaznych pokojach przesłuchań oraz tworzenie odpowiednich warunków do przesłuchiwania dorosłych osób dotkniętych przemocą w rodzinie: a) Prowadzenie przesłuchań dzieci w przyjaznych pokojach i osób dorosłych w pomieszczeniach odpowiednio przygotowanych do tego celu.	Prokuratura Sądy	- liczba przyjaznych pokoi przesłuchań; - liczba dzieci przesłuchanych; w przyjaznych pokojach przesłuchań liczba osób dorosłych przesłuchanych w specjalnie wyznaczonych do tego celu pomieszczeniach;
6) Tworzenie i zwiększanie zakresu działania oraz dostępności do lokalnych telefonów zaufania, interwencyjnych lub informacyjnych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie: a) Udzielanie informacji przez instytucje miejskie o telefonie zaufania prowadzonego przez Urząd Wojewódzki nr 987. Funkcjonowanie całodobowego telefonu interwencyjnego Ośrodka Poradnictwa Specjalistycznego i Interwencji Kryzysowej MOPS nr (17) 863 53 89.	Wszystkie podmioty	- liczba osób korzystających z telefonów zaufania i interwencyjnego;

7) Opracowanie i realizacja programów terapeutycznych i pomocy psychologicznej dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie: a) Prowadzenie programów terapeutycznych w tym grup wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie realizowanych przez instytucje na terenie Miasta Rzeszowa. b) Prowadzenie poradnictwa psychologicznego dla osób doświadczających przemocy w rodzinie. c) Prowadzenie psychoterapii dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.	SP ZOZ CLU Organizacje pozarządowe	- liczba programów terapeutycznych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie; - liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie uczestniczących w programach terapeutycznym, poradnictwie i terapii; - liczba osób, które ukończyły programy terapeutyczne; - liczba grup terapeutycznych; - liczba grup wsparcia;
Kierunek działań: 4. Monitoring skuteczności działań pomocowych		
Rodzaje działań:	Realizatorzy	Wskaźniki
1) Badanie skuteczności pomocy udzielanej rodzinom dotkniętym przemocą: a) Prowadzenie monitoringu realizacji działań Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy b) Prowadzenie lokalnej analizy, dotyczącej czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.	MZI	- coroczne raporty monitoringowe z realizacji Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025; - opracowane lokalne analizy czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie;

III. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Kierunek działań:

1. Tworzenie i rozszerzanie ofert oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, realizowanych przez instytucje rządowe i samorządowe, podmioty oraz organizacje pozarządowe, a także wypracowanie zasad współpracy pomiędzy tymi instytucjami i podmiotami oraz organizacjami pozarządowymi

Rodzaje działań	Realizatorzy	Wskaźniki
1) Ewidencjonowanie instytucji rządowych i samorządowych, i udostępnianie ewidencji podmiotów oraz organizacji pozarządowych, które realizują oferty dla osób stosujących przemoc w rodzinie, a w szczególności realizujących programy korekcyjno - edukacyjne dla osób stosujących przemoc w rodzinie: a) Aktualizowanie statystyki danych w ewidencji instytucji i podmiotów realizujących oferty dla osób stosujących przemoc w rodzinie, prowadzonej przez Wydział Polityki Społecznej PUW. b) Udostępnianie w/w ewidencji zainteresowanym osobom i podmiotom.	MOPS	- ewidencja podmiotów realizujących działania dla osób stosujących przemoc w rodzinie w szczególności oddziaływania korekcyjno - edukacyjne;

Kierunek działań:

2. Podejmowanie działań interwencyjnych właściwych służb w sytuacji występowania przemocy w rodzinie

Rodzaje działań	Realizatorzy	Wskaźniki
1) Stosowanie procedury „Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty.	MOPS Policja Oświata Ochrona zdrowia MKRPA	- liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart – A” przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów wszczynających procedurę;

2) Aktywność i współdziałanie oraz wymiana informacji pomiędzy służbami w zakresie monitoringu zachowań osób skazanych za stosowanie przemocy w rodzinie: Współpraca pomiędzy organami wymiaru sprawiedliwości a instytucjami realizującymi zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy, poprzez usprawnienie przepływu informacji o osobach stosujących przemoc w rodzinie.	MZI Sądy Prokuratura Inne służby	- liczba wniosków kuratorów sądowych o zarządzenie wykonania warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności; - liczba wniosków prokuratora do sądu o zarządzenie wykonania kary pozbawienia wolności wobec skazanego za tego rodzaju przemoc, naruszającego ponownie porządek prawny w postaci stosowania przemocy w rodzinie; - liczba przekazanych ww. organom ścigania i wymiaru sprawiedliwości informacji przez inne służby, w tym zwłaszcza przez pracowników socjalnych o ponownym stosowaniu przemocy w rodzinie przez osoby skazane za tego rodzaju przemoc;
Kierunek działań: 3. Realizowanie wobec osób stosujących przemoc w rodzinie programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych zmierzających do zaprzestania przemocy w rodzinie		
Rodzaje działań	Realizatorzy	Wskaźniki
1) Opracowanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie w warunkach wolnościowych.	MOPS	- liczba zrealizowanych programów korekcyjno - edukacyjnych; - liczba osób biorących udział w programach korekcyjno-edukacyjnych;
2) Monitorowanie udziału osób stosujących przemoc w rodzinie w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie: Współpraca podmiotów realizujących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne z kuratorami sądowymi, członkami grup roboczych oraz innymi podmiotami kierującymi osoby do programu w zakresie monitoringu skuteczności powyższych oddziaływań.	MOPS Sąd	- liczba osób rozpoczynających i kończących program korekcyjno-edukacyjny

Kierunek działań: 4. Realizowanie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie zmierzających do zmiany wzorców zachowań		
Rodzaje działań	Realizatorzy	Wskaźniki
1) Opracowanie i realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie Opracowanie w okresie realizacji Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	MOPS	- liczba opracowanych i zrealizowanych programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie; - liczba osób, które przystąpiły do programów psychologiczno-terapeutycznych; - liczba osób, które ukończyły programy psychologiczno-terapeutyczne;
2) Badanie skuteczności programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie Współpraca podmiotów realizujących oddziaływania psychologiczno-terapeutyczne z kuratorami sądowymi, członkami grup roboczych oraz innymi podmiotami kierującymi osoby do programu w zakresie monitoringu skuteczności powyższych oddziaływań.	MOPS SP ZOZ CLU Sąd MZI Policja	- liczba osób rozpoczynających i kończących program psychologiczno-terapeutyczny

IV. Podniesienie jakości i dostępności świadczonych usług poprzez zwiększenie kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Kierunek działań:
1. Wzmacnianie kompetencji zawodowych oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Rodzaje działań	Realizatorzy	Wskaźniki
1) Wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i z osobami stosującymi przemoc, w formie m.in. superwizji, grup wsparcia: a) Prowadzenie szkoleń podnoszących poziom wiedzy i kompetencji osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie b) Prowadzenie superwizji dla pracowników realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. c) Promowanie współpracy interdyscyplinarnej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. d) Poradnictwo i wsparcie psychologiczne dla osób realizujących działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. e) Wsparcie prawne dla osób realizujących działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Wszystkie podmioty	- liczba osób poddanych różnym formom poradnictwa, szkoleń, superwizji i wsparcia psychologicznego; - liczba form wsparcia;

IX. MONITOROWANIE I SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Monitorowanie realizacji Programu będzie odbywać się w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Sprawozdania z realizacji Programu podmioty składają do dnia 31 marca każdego roku do Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego.

X. ŚRODKI FINANSOWE NA REALIZACJĘ PROGRAMU

Środki finansowe na realizację Programu będą pochodziły w szczególności z:

- 1) Środków własnych Miasta Rzeszów, w tym Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- 2) Dotacji z budżetu państwa na realizację zadań zleconych powiatowi.
- 3) Funduszy unijnych.
- 4) Funduszy strukturalnych.
- 5) Grantów i konkursów.